

Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

*До 220 - ої річниці з дня заснування
університету*

ВІСНИК
СКОВОРОДИНІВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ МОЛОДИХ
УЧЕНИХ

Збірник наукових праць

Харків – 2024

ЗМІСТ

БАШКІР ОЛЬГА

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ 9

БОЯРСЬКА-ХОМЕНКО АННА

ЦИФРОВІ ЗАСТОСУНКИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В
УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ 15

ГУЖВА ЄЛИЗАВЕТА

СТОРИТЕЛЛІНГ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ.....21

ДЕЙНІЧЕНКО ТАМАРА, ПЕТРЕНКО НИКИТА

ДО ПИТАННЯ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
МАТЕМАТИКИ 26

ДЕРКАЧ ДМИТРО

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ
ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ 32

ЄСІКОВА ІРИНА

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА В ЗЗСО 37

ЖМУРКО ОЛЕКСАНДР

ФОРМУВАННЯ ЕКОЕТИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
БІОЛОГІЇ ЦИФРОВИМИ ЗАСОБАМИ..... 41

ЖУКОВА АННА

ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО І ФІЛОЛОГІЧНОГО НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДІВ 46

ІВАНОВА ОЛЕНА, ЛАБУЗ КАТЕРИНА

РОЛЬ АНСАМБЛЕВОГО МУЗИКУВАННЯ У ЗАГАЛЬНОМУ ТА
ПРОФЕСІЙНОМУ РОЗВИТКУ ЮНИХ МУЗИКАНТІВ 51

СТОРИТЕЛЛІНГ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Єлизавета ГУЖВА

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

У статті розглядається роль сторітеллінгу у формуванні професійних компетентностей здобувачів вищої педагогічної освіти; досліджується, як використання сторітеллінгу в навчальному процесі сприяє розвитку ключових навичок та якостей майбутніх викладачів, а також упровадження сторітеллінгу в педагогічну практику з метою підвищення якості освіти.

Ключові слова: сторітеллінг, професійні компетентності, педагогічна освіта, навчальний процес, інновації.

The article examines the role of storytelling in shaping the professional competencies of higher education pedagogy students. It explores how the use of storytelling in the educational process contributes to the development of key skills and qualities of educators, as well as the implementation of storytelling in pedagogical practice with the aim of enhancing the quality of education.

Keywords: storytelling, professional competencies, pedagogical education, educational process, innovations.

Сучасний світ стрімко змінюється і вимоги до освітнього процесу та кваліфікації педагогів невпинно зростають. У зв'язку з цими змінами інноваційні підходи становлять особливу актуальність, вони здатні забезпечити високий рівень підготовки здобувачів вищої педагогічної освіти. Одним з таких підходів, що привертає увагу науковців, є сторітеллінг – уміння розповідати / укладати історії. Історії можна розповідати усно, письмово чи за допомогою зображень (фото, відео тощо). У той же час це не лише історії з точки зору літератури, хоча цінність змісту також важлива. І. Побідаш вважає, що «сторітеллінг – це ефективний метод передачі знань до слухачів, він є дієвим інструментом

донесення інформації та впливовим методом досягнення результатів діяльності» [6, с. 144].

Актуальність дослідження цієї теми в сфері підготовки майбутніх педагогів зумовлена потребою адаптації навчального процесу до зміни умов сучасного світу, де постійно зростає роль цифрових технологій, з чого випливає інформаційне перевантаження. Сторітеллінг може зосередити увагу здобувачів педагогічної освіти, викликати необхідні емоції та зробити навчальний матеріал більш захоплюючим, через що він буде краще запам'ятовуватися.

Метою статті є дослідження можливості сторітеллінгу як засобу формування професійних компетентностей здобувачів вищої педагогічної освіти, таких як мовні та комунікативні навички, цифрові навички, критичне мислення та креативність у вирішенні педагогічних завдань, а також з'ясувати потенціал його застосування в сучасних умовах.

Формування та розвиток професійних компетентностей здобувачів педагогічної освіти вимагає комплексного підходу, який включає розвиток критичного мислення, креативності тощо. Сторітеллінг має перспективи для здійснення цього завдання, адже здатний заохотити здобувачів до активного навчання, стимулювати емоційне сприйняття та увагу, розвивати уяву, формувати розуміння предмету. Через історії студенти мають можливість зануритися у зміст та аналізувати професійні ситуації, краще розуміти соціальні та психологічні проблеми виховання та формувати власні підходи та методики викладання.

За дослідженням О. Ноздрової, компетентності здобувачів вищої педагогічної освіти охоплюють широкий спектр знань, навичок і вмінь, які необхідні для ефективної роботи в сфері освіти [5, с. 120-121]. Вони включають, але не обмежуються такими аспектами:

1. Інформаційно-цифрова компетентність (уміння успішно використовувати комп'ютерні технології, мультимедійні засоби та Інтернет-ресурси для підвищення якості навчання);

2. Мовна та комунікативна компетентність (уміння чітко і грамотно висловлюватися, вести діалог, аргументувати свою точку зору, вислуховувати інших);

3. Креативність та інноваційність (здатність генерувати нові ідеї, використовувати нетрадиційні підходи в навчанні, впроваджувати інновації);

4. Критичне мислення та здатність до саморозвитку (здатність критично оцінювати навчальний матеріал, джерела інформації, власну діяльність, неперервне вдосконалення своїх знань і навичок, здатність до самоаналізу і рефлексії).

Ці компетентності є фундаментальними для підготовки майбутніх учителів, адже вони допомагають не тільки адаптуватися до постійно змінюваних умов сучасної освітньої системи, але й ефективно реагувати на індивідуальні потреби учнів, сприяючи їхньому всебічному розвитку. Формування цих компетентностей у здобувачів вищої педагогічної освіти сприяє формуванню висококваліфікованих фахівців, здатних адаптуватися до динамічних змін в освіті, а також закладає фундамент для неперервного професійного розвитку та підвищення якості освітніх послуг.

М. Мазурок та О. Саприкіна описують різноманітні методи об'єднання історій з навчанням, виділяють кілька стратегій, що можуть бути використані для збагачення освітнього досвіду, зокрема рольові ігри та кейс-методи, які залучають здобувачів вищої освіти у навчання та дозволяють краще засвоювати навчальний матеріал [3, с. 163]. Сторітеллінг може перетворити сухий академічний матеріал на захопливу історію, спонукаючи студентів до активнішої участі у навчальному процесі. Історії з життєвими ситуаціями допомагають студентам відчувати зв'язок з матеріалом, зробити його більш релевантним та цікавим для них. Н. Бондаренко вважає, що такий підхід сприяє кращому засвоєнню інформації та підвищує мотивацію до навчання [1, с. 131].

Г. Гич надає цінні вказівки щодо практичного застосування сторітеллінгу в освітньому процесі [2]. Викладачі можуть використовувати інтерактивні історії, де здобувачам вищої освіти пропонуються різні сценарії розвитку подій,

залежно від їхніх виборів. Такий метод дозволяє студентам активно брати участь в історії та прийнятті рішень. Наприклад, використання сторітеллінгу через рольові ігри допомагає відчувати себе в різних професійних ролях, зокрема, вчителів, дозволяючи їм краще зрозуміти виклики викладацької діяльності. Практика сторітеллінгу сприяє розвитку вмінь чіткого висловлювання думок, побудови логічних та зрозумілих розповідей. Крім того, важливим складником ефективного сторітеллінгу є вміння використовувати невербальні засоби комунікації, такі як міміка, жести, тон голосу, що також розвивається під час таких вправ. У рамках педагогічних дисциплін можна реалізовувати проекти зі створення власних педагогічних історій, аналіз різних випадків за допомогою групової дискусії та взаємного обговорення, проведення тренінгів із розвитку комунікативних навичок завдяки різним ігровим сценаріям.

За даними С. Скворцової, сучасний педагог має володіти широким спектром навичок, зокрема: здатність до інноваційного мислення, вміння взаємодії з учнями та колегами, адаптація до змін у навчальному середовищі та інтеграція нових технологій у навчальний процес [8]. Через сторітеллінг студенти навчаються рефлексії та самоаналізу, оцінювати власні досягнення, що є важливим у їхньому педагогічному розвитку. Після завершення роботи над історіями важливо організувати процес рефлексії, де здобувачі вищої педагогічної освіти можуть обговорити, чому вони навчилися, які навички розвинули, і як ці знання можуть бути застосовані в майбутній педагогічній діяльності. Такий метод допомагає усвідомити власний навчальний прогрес і визначити напрями для подальшого саморозвитку.

Створення власних історій та аналіз розповідей інших не тільки розвиває уяву та креативність, але й спонукає до пошуку нетрадиційних рішень проблем, що є важливим для інноваційного підходу в освіті. За допомогою сторітеллінгу студенти отримують можливість засвоювати теоретичні знання та розвивати ключові професійні навички, необхідні для успішної кар'єри в сфері освіти.

У ході дослідження виявлено, що сторітеллінг дозволяє не лише передавати знання, але й розвивати критичне мислення студентів [7, с. 186].

Реальні або гіпотетичні ситуації, що представлені у формі історій можуть бути використані для аналізу конкретних педагогічних ситуацій, стимулюючи пошук ефективних рішень проблеми. Аналізуючи історії, студенти навчаються розглядати ситуації з різних точок зору, виявляти приховані змісти та мотиви, оцінювати дії персонажів і їх наслідки. Такий підхід допомагає формувати здатність критично мислити, що є ключовою компетентністю для будь-якого фахівця, зокрема освітньої сфери.

Створення цифрових історій, що включає відео, аудіо, тексти, мультимедійні елементи, дозволяють інтегрувати технології в навчальний процес, сприяючи розвитку цифрової грамотності [4, с. 219].

Отже, на підставі аналізу науково-педагогічної літератури з'ясовано, що сторітеллінг є ефективним інструментом для досягнення педагогічних цілей, зокрема для стимулювання навчального процесу та розвитку ключових компетентностей здобувачів вищої педагогічної освіти. Використання сторітеллінгу в навчальному процесі сприяє не лише покращенню академічних досягнень здобувачів вищої педагогічної освіти, але також активному розвитку їхніх професійних компетентностей. Цей метод допомагає формуванню в майбутніх викладачів комунікативних навичок, критичного мислення, креативності та цифрових навичок, що сприяє розвитку адаптивності та гнучкості, оскільки задовольняє освітні вимоги здобувачів освіти.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Н. Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання. *Молодь і ринок*. 2019. № 7. С. 130-135.
2. Гич Г. М. Сторітелінг як інноваційна методика формування мовної компетентності учнів ЗНЗ. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки* 4 (2015): 188-191.
3. Мазурок М., Саприкіна О. Сторітелінг як ефективний інструмент формування комунікативної компетентності здобувачів освіти Нової української школи. *Молодь і ринок*. №1/199. 2022. С. 160-165.

4. Наливайко О. О. Проєктно-цифрова діяльність як засіб формування цифрової компетентності студентів гуманітарних спеціальностей. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2022. Том 87. № 1. С. 218–235.
5. Ноздрова О. П. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя у закладах вищої освіти. *Сучасні проблеми навчання і виховання: збірник наукових праць* / упорядник І. О. Бартенєва. Одеса. 2022. Лютий. С. 112-122.
6. Побідаш І. Л. Сторітелінг: ознаки «гарної» історії». *Обрії друкарства*. 2019. № 1. С. 144-150.
7. Скакун Н. С. Використання вчителем природничих наук сторітеллінгу як інструменту розвитку креативності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2018. 61. С. 184-192.
8. Скворцова С. О. Професійна компетентність учителя: зміст поняття. *Наука і освіта*. 2009. №4. С. 93-95.

ДО ПИТАННЯ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ

Тамара ДЕЙНІЧЕНКО

кандидат педагогічних наук, доцент

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Никита ПЕТРЕНКО

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Статтю присвячено проблемі графічної підготовки майбутніх учителів математики у педагогічних ЗВО; схарактеризовано релевантні й пертинентні поняття, пов'язані з досліджуваним феноменом; способи підготовки здобувачів вищої освіти до здійснення графічної діяльності за принципом збагачення